

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصبری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نامبر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹

تلفن اموم مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم • تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

یکشنبه ۲۵ دی ۱۴۰۱ • ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ • ۱۵ ژانویه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۷۲ • ۱۲ صفحه

اذان ظهرتهران ۱۲:۱۴ • اذان مغرب ۱۷:۳۴

اذان صبح فردا ۵:۴۵ • طلوع آفتاب ۷:۱۳

شرق

روزنامه

بنشی‌های اینبشرین -مارتین مک‌دونا -۲۰۲۲

زندن کلیسون (کولم دوهرتی):

گاهی اوقات نگران می‌شم با به تأخیر انداختن اتفاقی که ناگزیر رخ می‌دهد،

دارم وقتم رو تلف می‌کنم.

نشانه‌خوانی

شعار به جای راه‌حل

شاید در چند روز اخیر هیچ موضوعی به اندازه گاز در صدر توجهات قرار نداشته است. تأثیرات عددبده‌ای از این محل بر عرصه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی وارد شده است.

خلیلی‌ها به هشتک «زمستان سخت» پرداخته‌اند؛ آنجا که وزیر نفت کشورمان چندی قبل اروپا را از زمستان سخت خیلی‌ها به یادداشت.

بسیاری فراموش کرده‌اند که موضوع هراس از زمستان ابتدا از سوی مشاور هیئت مذاکره‌کننده هسته‌ای در تابستان امسال مطرح شده بود که طرف‌های غربی را از آمدن زمستان انذار می‌داد.

در فضای مجازی و پیام‌رسان‌ها عمده توجهات معطوف به همین زمستان سخت بود؛ ولی تکرار هشتک فوق و تمسخر وزیر نفت قرار است چه دردی را درمان کند؟

بیش از ۹۸ درصد جمعیت شهری و جمعاً ۹۲ درصد از جمعیت کشور به شبکه سراسری گازرسانی متصل هستند و میزان مصرف بخش خانگی به مرز ۷۰۰ میلیون مترمکعب در روز رسیده است. هر دولت دیگری نیز در موقعیت مشابه برای تأمین این میزان گاز هیچ راهی جز تعطیلی مراکز صنعتی و اداری نداشت.

به نظر می‌رسد هیچ راهکاری جز بهینه‌سازی مصرف انرژی وجود ندارد. اما این بهینه‌سازی قرار است چگونه حاصل شود؟ برخی معتقد به کار فرهنگی هستند و بنابراین پدیده پیچیده‌ای همچون بهینه‌سازی را به سطح چند پیام اخلاقی تقلیل داده‌اند (نظیر اینکه در منزل لباس گرم و جوراب بپوشید) که البته در تمامی این سال‌ها هیچ نتیجه‌ای ن داده است.

برخی دیگر معتقد به راهکارهای قیمتی هستند. در دو سال اخیر دو بار قیمت‌ها افزایش یافته ولی تغییر چندانی در مصرف ایجاد نشده است؛ گما اینکه افزایش قیمت‌ها همواره ظرفیت ایجاد جالش‌های دیگری را در خود دارد.

برخی دیگر نیز راهکارهای عملیاتی را ترجیح می‌دهند؛ به این معنا که مرتبا میزان تولید گاز افزایش یابد. حضور شبکه سراسری گاز در گستره‌های عمیق و وسیع داخل کشور و در هر شهر و روستای دور و نزدیک، به معنای استمرار دائمی افزایش مصرف است. درواقع به لحاظ فنی امکان افزایش مستمر تولید گاز وجود ندارد. ظرفیت تأسیسات و شبکه‌ها و همچنین منابع مالی و سرمایه‌ای محدودیت‌های خاص خود را دارد؛ ضمن آنکه از حیث منطقی نیز همسویی با این حجم از مصرف و تقاضا موجه نیست. تقریباً بیشتر بخاری‌های گازی منازل از نظر شاخص بهره‌وری انرژی «کم‌رتبه» نیستند، بلکه اساساً «بدون رتبه» هستند؛ یعنی آن‌قدر کم‌بازده هستند که نمی‌توان آنها را حتی در حوضی رتبه‌های متعارف بهره‌وری انرژی کتجانند. این بخاری‌ها با فرض اینکه از زمستان امسال هم عبور کنیم، همچنان در زمستان سال بعد به صحنه برمی‌گردند.

بنابراین به طور کاملاً مشخص باید در جست‌وجوی بسته‌های سیاست‌گذاری برای تولید راه‌حل‌های جامع در موضوع بهینه‌سازی بود. این مسئله هیچ راه‌حل یکتا و منفردی ندارد. همچنین نمی‌توان آن را مسئله و مشکل یک بخش خاص (مثلاً وزارت نفت) قلمداد کرد.

اتفاقاً برخلاف تصور عموم، وزارت نفت نقشی در پدیداری وضعیت کنونی ندارد. در مثالی که در بالا ذکر شد، موضوع تولید بخاری‌های «بدون رتبه» در حیطه کنترل و وظایف وزارت صنعت و سازمان استاندارد است.

۲۳ سازمان ذی‌مدخل در این قضیه خبر داده بود.

این امید می‌رود که وضعیت فعلی زمستان امسال زنگ خطر را برای سیاست‌گذاران کشور به صدا درآورده باشد. امسال نیز با همه هزینه‌های موجود از این زمستان عبور خواهیم کرد؛ اما بلافاصله در سال بعد با موضوع تأمین بنزین کشور در نوروز و آنگاه تابستان روبه‌رو خواهیم بود.

امسال برای اولین بار در تاریخ کشور است که میزان مصارف سوخت بخش حمل‌ونقل در زمستان به نسبت تابستان دچار کاهش مورد انتظار نشده است.

جامعه‌شناسان معتقدند هرقدر هم پرشور باشیم، باز هم نمی‌توانیم از پس ساختار نادرستی که به انباشت تاریخی رسیده است، ب‌راییم؛ چراکه ساختارها تسلیم شعارها نمی‌شوند.

جامعه رسانه‌ای کشور نیز نباید تمام توان خود را صرف ملامت یا بازبینی دوباره و چندباره وضعیت کنونی برحسب شعارهای مقامات کند. شعارها را نباید به‌مثابه راه‌حل تلقی کرد و آن را ملاک مطالبه یا محمل تمسخر مذکور دانست. جامعه رسانه‌ای بایستی از همین اکنون موضوع بهینه‌سازی مصرف انرژی را در صدر مطالبات خود از دستگه‌ها و سیاست‌گذاران کلان کشور قرار دهد.

این یک وظیفه ملی است و همه دستگه‌ها، ارگان‌ها، سازمان‌ها و نهادهای کشور به سهم خود در این راهبرد مسئولیت‌خواهند داشت. در غیر این صورت مجدداً موضوع ناترازی انرژی از جایی دیگر و با شدتی مضاعف سر برمی‌آورد.

بایکوت

معین شرقی کارشناس حقوقی

خبر رد صلاحیت حقوق دان نخبه و استاد دانشکده حقوق دانشگاه تهران، **دکتر محسن برهانی**، این روزها جامعه حقوقی را نگران کرده است. رد صلاحیتی که به اعلام خبرگزاری فارس ناشی از اظهارنظر ایشان درباره مقوله «ازدواج سفید» بوده است.

خبرگزاری فارس روز چهارشنبه ۲۱ دی ۱۴۰۱ در این زمینه عنوان کرد: «هیئت اجرایی جذب هیئت علمی دانشگاه تهران» در تاریخ ۹ مهر ۱۴۰۱، یعنی حدود دو ماه پیش از اجرای حکم اعدام مرحوم محسن شکاری، صلاحیت محسن برهانی برای عضویت در هیئت علمی دانشگاه تهران را تأیید نکرده و با ادامه حضور او در این جایگاه مخالفت کرده است. اما این مطلب با واکنش دکتر برهانی مواجه شد؛ دکتر برهانی ضمن رد مطلب فوق در توییتی عنوان کرد که در صورت عدم اصلاح و عذرخواهی خبرگزاری فارس به جهت نشر اکاذیب در مراجع قضائی اقدام به طرح شکایت خواهد کرد. دکتر برهانی عنوان کرد مناظره مربوط به ازدواج سفید مربوط به سال ۹۵ و قبل از عضویت در هیئت علمی گروه حقوق دانشگاه تهران بوده و نسبت به آن یک بار دادگاه ویژه روحانیت رسیدگی قضائی کرده و موضوع را فاقد عنوان مجرمانه و هرگونه تخلف تشخیص داده‌اند.

سابق بر انتشار تصویر نامه عدم صلاحیت ایشان، جریان‌های مختلفی که مخالف مواضع ایشان بودند، بارها نسبت به انتقادهای صورت‌گرفته درخصوص بحث محاربه توسط وی واکنش تند نشان دادند؛ به طوری که برخی از دانش‌آموختگان حقوق نیز جذب ایشان در سیستم هیئت علمی را ناشی از رانت در دولت‌های قبلی عنوان کردند و اظهارنظرهای فعلی را برای تظهير حکومتی‌نبودن وی تلقی کردند که صحبتی اساساً بی‌منطق، کذب و بدون استدلال بود.

اما در شرایط فعلی که این روزها شاهد کاهش التهاب فضای اعتراضی کشور هستیم، متأسفانه برخی رفتارها در این حوزه جو دوقطبی خاصی را در جامعه حاکم کرده است.

عده‌ای رسالت اجتماعی خود را فراتر از

همسایه‌خوانی

کتاب‌سوزان طالبان

عصر جمعه بود که خبر رسید پنج هزار کتاب در آتش سوخت. این کتاب‌ها در طبقه پنجم خانه مصادره‌شده فضل احمد معنوی، وزیر عدلیه (دادگستری) پیشین افغانستان قرار داشت.

چه کسی این کتاب‌ها را آتش زده است؟ طالبان!

چرا این شیوه را انتخاب کردند؟ برای اینکه صاحب خانه مشغول ارائه پرونده‌هایی از جنایت‌های جنگی طالبان به دادگاه‌های بین‌المللی است. طالبان پیش‌تر به او که در یکی از کشورهای اروپایی مشغول تهیه مدارک از جنایات طالبان است، هشدار داده بودند که اگر دست از همکاری و پشتیبانی از محور مقاومت برندارد، خانه‌اش را آتش خواهند زد. هرچند او در ماه‌های قبل اعلام کرده بود مجموعه اسنادی از رفتارهای طالبان را به دادگاه کیفری بین‌المللی تحویل داده است.

به گزارش خبرگزاری‌های جهان، این آتش‌سوزی در خانه فضل احمد معنوی، وزیر عدلیه (دادگستری) در دولت پیشین افغانستان و عضو ارشد جبهه مقاومت ملی، در روستای بیابوشت شهرستان رخه استان پنجشیر رخ داده بود و این خانه توسط طالبان به آتش کشیده شده است. این خانه پس از تصرف پنجشیر مصادره شده است و به علت مکان سوق‌الجیشی مناسب به‌عنوان پایگاهی برای حضور نظامیان انتخاب شده بود. خبر این آتش‌سوزی را مقام‌های محلی ولایت پنجشیر منتشر کردند. این اتفاق در سراسر جهان به‌عنوان «آتش‌زدن کتابخانه پنجشیر توسط طالبان» انعکاس یافته است.

منابع محلی در پنجشیر می‌گویند یک کتابخانه بزرگ در این ساختمان

♦ **با آغاز فصل مهاجرت، تب شکار غیرمجاز پرندگان در بین شکارچیان تالاب هوراالعظیم بالا گرفته و نیروهای یگان حفاظت محیط زیست عملیات گشت و تخریب دامگاه شکارچیان را دنبال می‌کنند. عکس:علی معرف، ابرنا**

گزارش خوانی

جهان فقیرتر می‌شود؟

آیا آمریکا می‌خواهد کشورهای جهان فقیر شوند؟ آیا آمریکا می‌خواهد روند رو به رشد رفاه جهانی را کاهش دهد؟ این سوالاتی است که اکونومیست در یکی از مقالات اقتصادی چند روز اخیر خود سعی کرده است به آنها بپردازد و شرایط کنونی جهان را در آستانه سال جدید تحلیل کند.

به گزارش اکونومیست از سال ۱۹۴۵ آمریکا سردمدار اجرای منطقی در جهان در راستای تجارت آزاد و جهانی‌سازی بود که بر اساس آن یکپارچگی اقتصادی بی‌سابقه‌ای ایجاد شد که رشد را تقویت کرد و در نتیجه رفاه در کل دنیا افزایش یافت و صدها میلیون نفر از فقر نجات پیدا کردند. این رویکرد اثر درخ‌ور توجهی در غلبه غرب بر شوروی در جنگ سرد داشت. نیوغ آمریکا پس از جنگ جهانی دوم این بود که متوجه شد منافعش در حمایت از بازبودن تجارت جهانی است؛ در نتیجه با وجود اینکه تا سال ۱۹۶۰ تقریباً ۴۰ درصد از تولید ناخالص داخلی دلاری جهانی را تشکیل می‌داد، جهانی‌شدن را دنبال کرد.

اما اکنون این رویکرد در معرض تضعیف است. کشورها برای اعطای یارانه به صنایع سبز رقابت می‌کنند و جریان کالا و سرمایه را محدود می‌کنند. همه کشورها سعی می‌کنند از ذهنیتی که تجارت را یک شرایط برد-برد می‌داند و منافع متقابل را در نظر می‌گیرد، به سمت توجه به منفعت صفر حرکت کنند؛ بنابراین به نظر می‌رسد عصر تفکر حاصل جمع آغاز شده است که در این صورت اگر روند رشد اقتصاد جهانی متوقف نشود، قطعاً کند خواهد شد.

این مسئله برای آمریکا هزینه کمی ندارد. آمریکا در سال‌های جهانی‌سازی، ۱۵ درصد از سهم خود در تولید جهانی را از دست داده و سهم آن از تولید به ۲۵ درصد کاهش یافته است و اکنون بیش از هر زمان دیگری به سایر کشورها نیاز دارد. رویکرد قبلی که تجارت آزاد را دنبال می‌کرد، از پس از بحران مالی جهانی ۲۰۰۷-۲۰۰۹ در آمریکا با مخالفت مواجه بود؛ اما رهاکردن قوانین بازار آزاد از سویی جو بایدن در سیاست صنعتی تهاجمی، ضربه تازه‌ای به آن وارد کرده است. آمریکا یارانه‌های گسترده‌ای به مبلغ ۴۶۵ میلیارد دلار برای انرژی سبز، خودروهای الکتریکی و نیمه‌هادی‌ها در نظر گرفته است و این یارانه‌ها به تولیدکنندگان داخل آمریکا تعلق می‌گیرد؛ در نتیجه این سیاست، در واقع سیاستی ضد تجارت است که در آن کالا بر اساس مزیت نسبی آن یا در داخل تولید می‌شد یا از خارج وارد می‌شد. علاوه‌براین بوروکرات‌هایی که وظیفه دارند مانع نفوذ زیاد خارجی‌ها بر اقتصاد بر اساس سرمایه‌گذاری در آمریکا شوند، اکنون خود بر بخش‌هایی که ۶۰ درصد از بازار سهام را تشکیل می‌دهند، تسلط دارند. مسئله دیگر اینکه دولت آمریکا صادرات برخی کالاها به چین را ممنوع کرده است. این سیاست‌ها به‌وضوح در مقابل رویکرد تجارت آزاد پیشین آمریکا هستند.

برای بسیاری در واشنگتن، سیاست صنعتی تهاجمی جذابیت زیادی دارد؛ چراکه می‌تواند به برتری تکنولوژیک آمریکا بر چین کمک کند. در مقابل چین نیز مدت‌هاست با مداخله دولت به دنبال خودکفایی در برخی موارد استراتژیک بوده است. به هر حال درگیری اقتصادی با چین اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. امروز دولت جو بایدن از خطر وابستگی به چین برای «باتری» نگران است. همان‌طور که اروپا قیل از حمله به اوکراین به روسیه برای «گاز» متکی بود. دموکرات‌ها و جمهوری‌خواهان همگی نگران این هستند که از دست‌دادن پیش‌سازی آمریکا در ساخت تراشه‌های پیشرفته به تایوان، توانایی این کشور در توسعه «هوش مصنوعی» را تضعیف کند که پیش‌بینی می‌کنند ارتش‌های آینده برای برنامه‌ریزی استراتژی و هدایت موشک‌ها بر آن تکیه کنند.

به گزارش فرادای اقتصاد، اکونومیست به مسئله جالبی در گزارش خود اشاره و بیان می‌کند: «برخی به‌سادگی این ایده را مطرح می‌کنند که باید از نروتمندشدن بیش از حد چین جلوگیری شود، گویی فقیرکردن ۱.۴ میلیارد نفر یا اخلاقی است یا احتمالاً صلح را تضمین می‌کند. برخی دیگر، عقلاانه‌تر، بر افزایش تاب‌آوری اقتصادی آمریکا و حفظ برتری نظامی آن تمرکز می‌کنند.»

نهایتاً اکونومیست معتقد است این سیاست‌ها مثل «سیاست‌هایی نظیر یارانه در راستای برهم‌زدن کارکرد مزیت نسبی، کنترل صادرات و سایر حمایت‌گرایی‌ها» مثبت نیست و در مجموع هزینه‌های اقتصادی این رویکرد نیز کم نخواهد بود. اکونومیست تخمین می‌زند اگرچه سیاست‌های حمایت‌گرایانه آمریکا تصویر سیاهی را برای آینده رشد اقتصاد جهانی ایجاد کرده است، اما هنوز دیر نیست. هنوز تجارت آزاد طرفداران بسیاری دارد و همچنان می‌توان میدوار بود که فاجعه‌ای که کنار گذاشتن رویکرد رفاه‌ساز تجارت آزاد رقم خواهد زد، می‌تواند اجتناب‌ناپذیر تلقی شود.